

KERKEN SAMEN — SAMEN KERKEN

JAARGANG 36

NUMMER 9

OKTOBER 2017

Kerken Samen – Samen Kerken (KSSK)
is een gezamenlijke uitgave van:

- **Hervormde Gemeente 's-Graveland**
- **Hervormde Gemeente Kortenhoef**
- **Protestantse Gemeente 'de Graankorrel'**

INHOUDSOPGAVE

Redactie	pagina 02
Administratie	pagina 02
Contactadressen van de kerken	pagina 03
Erediensten Hervormde Gemeente 's-Graveland	pagina 04
Eredienst 'Veenstaete'	pagina 05
Algemene informatie	pagina 06
Informatie Hervormde Gemeente 's-Graveland	pagina 07
Jeugdpagina	pagina 25

REDACTIE

Kopij voor dit blad kunt u inleveren bij de redactie van uw gemeente.
Uiterste inleverdata van kopij voor de komende edities:

27 oktober

24 november

15 december

Redactie Hervormde Gemeente 's-Graveland

mw. R. Kleijn

email: kleijn@kssk.nl

Redactie Hervormde Gemeente Kortenhoef

dhr. F. van Weeghel

email: vanweeghel@kssk.nl

Redactie Protestantse Gemeente 'De Graankorrel'

dhr. J. Hoekstra

email: hoekstra@kssk.nl

ADMINISTRATIE

Abonnementstarief: € 12,50 per jaar.

ING.nummer KSSK: **NL08INGB0002648558**

t.n.v. Kerken Samen van Ankeveen, 's-Graveland en Kortenhoef

Voor alle vragen over abonnementen, adreswijzigingen e.d. kunt u contact opnemen met:

mw. R. Kleijn

email: kleijn@kssk.nl

CONTACTADRESSEN

HERVORMDE GEMEENTE 'S-GRAVELAND

Predikant:

Ds. G.J. van Meijeren
Noordereinde 12
1243 JG 's-Graveland
Tel: 035 – 6560598
Vrije dag: vrijdag
E-mail : dominee@hervormdegemeentesgraveland.nl

Pastoraal werker:

Br. W. Kroon
Erasmuslaan 47
1216 HL Hilversum
Tel.: 035 – 6214098
Email:
kroondorland@hotmail.com

Scriba:

Dhr. M.J. Flink
Berlagelaan 233
1222 JV Hilversum
tel.: 035 - 541 0117
email: scriba@hervormdegemeentesgraveland.nl

HERVORMDE GEMEENTE KORTENHOEF

Predikant:

Ds. J. Teding van Berkhout
Opbeltijden:
Dinsdag en donderdag:
van 9.00 - 9.30 uur en
van 19.00 - 19.30 uur

Scriba:

Dhr. C.A.M. van der Lelie
email:
augustvanderlelie@hotmail.com

PROTESTANTSE GEMEENTE 'DE GRAANKORREL'

Predikant:

Vacant

Bijstand pastoraat:

ds. R.F.J. Beltman
Email:
predikant@pgdegraankorrel.nl

Scriba:

Mw. J.P. Hinloopen-Nieuwpoort
email:
scriba@pgdegraankorrel.nl

EREDIENSTEN

HERVORMDE GEMEENTE 'S-GRAVELAND

De diensten zijn 'live' op de website www.hervormdegemeentesgraveland.nl te volgen. Ook vindt u daar de diensten van (ongeveer) de laatste 6 maanden. Bezoek onze website en klik op 'opnames'. U kunt kiezen uit luisteren naar de eventuele live uitzending of een eerdere opname beluisteren of downloaden.

Zondag	08 oktober	10:00 uur	Ds. G.J. Krol uit Geldermalsen Collecte: College van Kerkrentmeesters/Diaconie
Zondag	15 oktober	10:00 uur	Ds. G.J. van Meijeren Collecte: College van Kerkrentmeesters/Diaconie Extra collecte: Instandhouding Predikantsplaats
Zondag	22 oktober	10:00 uur	Ds. G.J. van Meijeren Collecte: College van Kerkrentmeesters/Diaconie Extra collecte: Oogstdienst
Zondag	29 oktober	10:00 uur	Prof. dr. W. Balke uit 's-Gravenhage Collecte: College van Kerkrentmeesters/Diaconie Extra collecte: Instandhouding Predikantsplaats
Woensdag	01 november	19:30	Ds. G.J. van Meijeren Collecte: College van Kerkrentmeesters/Diaconie
Dankdag voor gewas en arbeid			

EREDIENST 'VEENSTAETE' (Wijdehuis)

Vrijdag   20 oktober   15:00 uur   Ds. J. Teding van Berkhout

(Let op! Nieuwe locatie: Wijdehuis op Veenstaete)

INFORMATIE ALGEMEEN

Classicale vergadering

Uitnodiging voor het bijwonen van de classicale vergadering. Het eerste gedeelte is openbaar, na de pauze alleen voor de afgevaardigden.

Concept agenda voor de classicale vergadering op 18 oktober 2017

1. Welkom en opening door de preses ds. E.J. van Katwijk
Opening door ds. G. de Vries van de Goede Herderkerk te Huizen
2. Vaststelling agenda, kennismakingsronde, inventarisatie rondvraag en presentielijst
3. Consideraties naar aanleiding van kerkordewijzigingen deel 2
4. Berichten uit de (wijk)gemeenten

Pauze

5. Notulen / verslagen
  - notulen van de classicale vergadering van 17 mei 2017
  - verslag van de classicale vergadering Noord-Holland i.o. op 9 oktober 2017
  - verslag van de in september gehouden synodevergadering door ons synodelid
6. Ingekomen en verzonden stukken en mededelingen
7. Financiële zaken: begroting 2018 (1 januari tot 1 mei 2018)
8. Vergaderdata in de periode 1 januari – 1 mei 2019?
9. Rondvraag
10. Sluiting

De vergadering begint om 19:30 uur, eindigt om 22:00 uur en wordt gehouden in de Meentkerk, Bovenmaatweg 410, Huizen

Hans Boesveld,
scriba van de classis Hilversum
Graaf Wichmanlaan 48
1405 HC Bussum
T: (035)6941735

OPROEP

Uit onze computergegevens blijkt dat een aantal abonnees voor 2017 nog **geen** bijdrage voor de KSSK heeft overgemaakt. Wellicht is het u ontschoten.

De werkelijke kosten voor de vervaardiging van het blad worden niet meer helemaal gedekt door de inkomsten. Het is daarom heel belangrijk dat elke abonnee een bijdrage overmaakt.

Wij verzoeken u uw bijdrage alsnog te willen overmaken. Het gironummer staat voor in elke KSSK vermeld.

Bij voorbaat hartelijk dank.

Administratie KSSK

INFORMATIE HERVORMDE GEMEENTE 'S-GRAVELAND

Meditatie

Psalm 136

Loof de HEERE, want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Loof de God der goden, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Loof de Heere der heren, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die grote wonderen doet, Hij alleen, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig.

De Here God is te prijzen. Waarom zouden we Hem prijzen? De psalm geeft daar antwoord op door te zeggen dat God goed is en zijn goedertierenheid, dat is zijn trouw, eeuwig is. God is goed en voor eeuwig trouw, Zijn hand leidt ons leven, Hij wil ons het leven geven tot in eeuwigheid, Hij omringt ons met zegen. God is trouw en tot in eeuwigheid en laat niet los dat wat zijn hand begon. Als je die woorden op je laat inwerken dan dringt goed door wat een geweldige woorden dat zijn. God is trouw tot in eeuwigheid, Hij laat niet los. Nooit! Hij laat zijn schepping niet los, Hij laat zijn volk niet los, Hij laat de gemeente niet los, Hij laat mijn leven niet los. Wat een geweldige belofte. God is goed en trouw, daarom is Hij te prijzen.

De Here God is te prijzen omdat *het* goed is. God loven maakt ons blij, het vult ons hart met vreugde, de vreugde van het geloof en de dankbaarheid. Het roept de diepste verlangens van ons mensen wakker, de diepste roeringen van ons hart waarmee we verlangen naar een stevig fundament onder ons leven, naar zin en betekenis, naar liefde die ons geschonken wordt, naar eeuwige trouw. Die diepste verlangens van ons hart vinden een thuis bij God, dankzij de lofprijzing. In de lofprijzing ontdek je: God is een rots, leven voor Hem geeft zin en richting aan mijn bestaan, in Hem vind ik alle liefde die ik maar wensen kan, Hij is mij eeuwig trouw.

De Here God is te prijzen omdat Hij in zijn goedheid en trouw *ons* goed vindt. Dat is verbazingwekkend, maar waar. Dankzij het offer van Christus, ziet Hij ons, hoewel wij zondig zijn, als goed. Als hersteld. Hij ziet ons zoals God in den beginne Adam en Eva heeft geschapen en zag dat het goed was. En eens zal hoe God ons ziet in Christus geopenbaard worden, en dan zullen ook wij dat zien en ervaren. Loof de HEERE, want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig.

Meeleven

Wim M. (1241 HC KORTENHOEF) heeft nadat hij te horen kreeg dat bij hem kanker was geconstateerd ook na een behandeling te horen gekregen dat alles is verwijderd en dat hij 'schoon' is. Samen met Hilde is hij dankbaar voor de voorspoedige behandeling.

In onze voorbeden willen we **Alexandra van H.** (1241 LV Kortenhoef) noemen. Bij haar is kanker geconstateerd en ze ondergaat chemokuren. Een grote schok voor haar en haar man en kinderen. We willen bidden voor hen, om zegen op de plannen van de artsen en voor Alexandra kracht en vertrouwen op God tijdens de zware kuren.

We noemen **Carla S.** (1241 LV KORTENHOEF). Ze verblijft in Parkgraaf voor revalidatie. Ze gaat vooruit, er is uitzicht op thuiskomen en dat is iets waar ze ontzettend dankbaar voor is. De weg is nog lang en er is volharding nodig. Daarom danken we en bidden we voor haar en Deus.

Overleden

Op 11 september overleed **Hendrika den Bouwmeester - van den Broeck** in de leeftijd van bijna 95 jaar. Weduwe van Corstiaan den

Bouwmeester met wie ze zeer gelukkig getrouwd is geweest tot zijn overlijden in 2003. Zr. den Bouwmeester woonde al enige tijd in Zuiderheide, maar dat verhinderde haar niet om volop mee te leven met de gemeente in 's-Graveland. Ze was een hartelijke en karakteristieke vrouw, velen van ons zullen haar kennen en herinneren. Als het maar even kon was ze te vinden in de kerk, al ging dat de laatste jaren steeds moeilijker. Die laatste jaren waren zo wie zo al een wonder, want een aantal jaar geleden onderging ze een zware heupoperatie die ze maar ternauwernood heeft overleefd. Nu stond ze weer voor een zware heupoperatie die volgens de artsen onvermijdelijk was geworden. Ze wist dat het spannend zou worden, maar er was ook iets van overgave. Een lied stond haar op dergelijke momenten altijd bij: Vaste rots van mijn behoud. Dat vatte haar geloof samen in haar lange leven en met dat geloof is ze ook overleden in het ziekenhuis. Op 18 september vond de rouwdienst plaats waarin centraal stond de gelijkenis van Jezus die vertelt over een man die zijn huis bouwt op een rots. Aansluitend werd ze begraven bij haar man op begraafplaats Berestein.

We bidden zoon **Rino** en dochter **Tineke** met haar man **Ruurd** Gods zegen en troost toe nu ze hun moeder moeten missen. En we denken ook aan haar broer de oude **br. Jan van den Broeck**.

Kringen

Op **dinsdag 10 oktober** begint de gesprekskring. De gesprekskring is bedoeld voor 30ers en 40ers en dat is bedoeld als een ruim begrip, wees vooral welkom. Op de gesprekskring praten we met elkaar over thema's die met het geloof te maken hebben. Met elkaar proberen we wijzer te worden en ons te verdiepen in het geloof wat we delen. Afsluitend drinken we iets met elkaar! Van harte welkom op 10 oktober in de pastorie vanaf 20.00 uur!

Woensdag 18 oktober beginnen we weer met de Bijbelkring. Deze keer heeft het een andere invulling. Daarvoor verwijzen wij u naar het bericht hieronder. Wij hopen dat alle Bijbelkringdeelnemers hierbij aanwezig zullen zijn.

Uitnodiging gemeente-avond Kortenhoef

Wij worden als gemeente in 's-Graveland hartelijk uitgenodigd op het eerste gedeelte van de gemeente-avond in Kortenhoef op **woensdag 18 oktober**.

Op die avond zal de directeur van het Joods Nationaal Fonds (JNF), de heer Freddie Rosenberg, voor ons een presentatie houden en vertellen over het werk van JNF. Ook zal er gelegenheid zijn tot vragen stellen en gesprek. Via ds. Teding van Berkhout kregen we de uitnodiging om ook op deze avond aanwezig te zijn, en ik wil het van harte aanbevelen. Het belooft een zeer afwisselende, informatieve en ook inspirerende avond te worden. De avond begint om 19.30 uur in de kerk aan de Kortenhoefsedijk met opening en presentatie van het JNF. Van 20.30 uur - 21 uur is er koffiepauze en gelegenheid tot ontmoeting. Daarna gaat de gemeente in Kortenhoef verder met eigen aangelegenheden. Allen zijn van harte welkom.

Uit de kerkenraad

Vakantie Bijbel Club: Bedankt!

Ook dit jaar werd in de laatste week van de zomervakantie weer de Vakantie Bijbel Club (VBC) georganiseerd. Wat is het een groot geschenk dat wij deze ochtenden kunnen houden én dat er steeds weer mensen zijn die de organisatie op zich willen nemen! Drie ochtenden lang zingen, een Bijbeltekst leren, knutselen, Bijbelverhalen vertellen en

dat alles in een gezellige en ontspannen sfeer. Iedereen die geholpen heeft bij de organisatie van de VBC: hartelijk bedankt! En voor de kinderen die naar de VBC kwamen; fijn dat je er bij was!

Gemeentemiddag: 9 september 2017

Op zaterdag 9 september werd onze jaarlijkse gemeentemiddag gehouden. Na een flinke wolkbreuk konden de fietsers van start. Een mooie route was uitgezet voor zowel de fiets als de auto en op de stopplek stond Arja klaar met koffie, thee, fris en iets lekkers. Timon zorgde als zgn. bezem'fiets' dat iedereen weer veilig binnen kwam. In de kerk werd ondertussen alles klaargezet voor het eten. Wim en Yvonne Kroon verwendeten ons deze keer met een be'Kroon'd warm en koud buffet. Heerlijk! Ook waren er natuurlijk weer prijswinnaars van de vragen voor onderweg. Iris Aalberts werd de winnaar bij de volwassenen, op de voet gevolgd door Cees en Ina B. en het damesduo van G. / van G.. De Celebrations-chocola ging naar Ella als pluim voor haar deelname als jongere aan de fietstocht. Bij de kinderen werden Suzanne, Esther, Tom en Bram als stoere fietsers in het zonnetje gezet. Maar ook voor alle andere kinderen was er een cadeautje, gewoon om te laten weten hoe blij we met ze zijn! Iedereen die geholpen heeft bij de organisatie: bedankt! We mogen met elkaar terugkijken op een gezellige middag. Fijn om elkaar zo bij de start van het winterwerk te mogen ontmoeten!

Groothuisbezoek: 18-19-20 september 2017

Op 18, 19 en 20 september is er Groothuisbezoek gehouden. Avonden waarop wij in gesprek zijn gegaan over God en geloof én waarin wij de onderlinge verbondenheid mochten voelen en laten groeien. We nemen als kerkenraad uw input mee en spreken daar over verder. We mogen terug kijken op goed bezochte en mooie avonden!

Procedure verkiezing ambtsdragers

In de komende weken zullen wij verder gaan met de procedure en zullen wij gemeenteleden gaan vragen voor het ambt van diaken, ouderling en ouderling-kerkrentmeester. We bidden God om zijn nabijheid voor ieder van ons en vragen Gods zegen over al het werk dat binnen onze gemeente wordt gedaan.

Consulent

Zondag 24 september nam ds. Gerard Kansen, onze voormalige consulent, afscheid als predikant van de Diependaalse kerk te Hilversum vanwege zijn aangenomen beroep naar de gemeente te Amersfoort. Vanuit de Diependaalse Kerk is onze dominee Geert van Meijeren gevraagd om consulent te worden. De consulent begeleidt het beroepingswerk in de gemeente, bewaakt de procedure en heeft in vergaderingen van kerkenraad en moderamen een adviserende stem. Als kerkenraad hebben wij daar graag mee ingestemd. Wij wensen onze dominee Gods zegen bij deze belangrijke ondersteunende taak in onze buurgemeente

Herdenken van overleden gemeenteleden

Op de kerkenraad is gesproken over het moment van herdenken van overleden gemeenteleden. Vanuit de gemeente is dit onderwerp onder de aandacht van de kerkenraad gebracht. De vraag hierbij is of we het herdenken op oudejaarsavond doen of op de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Er zijn verschillende redenen om het op oudejaarsavond te doen zijn:

- a. Het is het einde van het jaar. Je sluit een jaar af. (psychologisch)
- b. Je legt alles wat in een jaar zich heeft afgespeeld in de handen van God.

Ook zijn er redenen om het herdenken op de laatste zondag van het kerkelijk jaar te doen zijn:

- a. Je doet het dan op een zondagmorgen en dan zijn er altijd meer mensen.
- b. Zondagmorgen is de Paasmorgen. We denken aan de opstanding van Jezus en aan de opstanding der doden die nog uitstaat. Zo staat de herdenking van de overledenen ook in het kader van Christus die de dood heeft overwonnen.

Aangezien de kerkenraad de mening is toegedaan dat het laatste punt het belangrijkste is, heeft de kerkenraad besloten om het moment van herdenken van de overleden gemeenteleden in het vervolg - dus met ingang van dit jaar - te doen plaatsvinden tijdens de eredienst op de ochtend van de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Dat is dan op D.V. zondag 26 november 2017.

Liturgische veranderingen

Op de kerkenraad hebben wij besloten tot een paar liturgische veranderingen. Onder dit stukje 'Uit de kerkenraad' vindt u hierover van de hand van onze dominee wat nadere tekst en uitleg. Het betreft:

Gebed om vergeving: Van sommige gastpredikanten was u het al gewend, een gebed om vergeving aan het begin van de dienst. Gebed om vergeving heeft altijd plaats in de eredienst, meestal werd het door de dominee benoemd in het gebed voor de schriftlezing. We hebben besloten een apart gebed om vergeving aan het begin van de dienst toe te voegen. Gastpredikanten laten we hier vrij in.

Lied van de maand: We voeren een lied van de maand in met het oog op de kinderen, maar natuurlijk ook voor onszelf. Voordat de kinderen naar de kindernevendienst gaan zingen we dit lied. Een maand lang zingen we dit lied in de hoop dat het bekender wordt voor hen en ze het zo langzaam aanleren. Het is goed om liederen te leren en vertrouwd met ze te raken, dat is een verrijking voor het geloofsleven. Om wat voor liederen gaat het dan? Eenvoudige liederen en psalmen uit het liedboek en soms ook daarbuiten. Bijvoorbeeld psalm 121:1 of in de kersttijd *In*

Bethlehem's stal. Tips voor liederen zijn van harte welkom.

Amen: Als kerkenraad willen we graag een keer experimenteren met een ander gezongen *Amen* na de zegen. In een dienst waarbij een gedrukte liturgie aanwezig is, in verband met het notenvoorbeeld, zullen we dit *Amen* een keer proberen. Als we dit een keer geprobeerd hebben zouden we graag uw reactie hierop vernemen.

Alvast voor uw agenda: zondag 5 november

Op D.V. zondag 5 november wordt er weer een avonddienst gehouden, gezamenlijk met de Hervormde Gemeente te Kortenhoef. De dienst vangt aan om 19:30 uur. Ook deze keer hoopt prof. dr. G. van den Brink uit Woerden voor te gaan.

U vindt verderop in dit kerkblad wat actuele informatie over het boek dat prof. Van den Brink onlangs geschreven heeft en dat nogal wat publiciteit gekregen heeft.

U wordt allen van harte uitgenodigd ook deze eredienst bij te wonen.

Wilt u gehaald en thuisgebracht worden neem dan even contact op met diaken Annemarie de Groot.

Kerkenraadsvergadering

Op D.V. dinsdag 7 november vergadert de kerkenraad. Als u iets wilt bespreken met de kerkenraad kunt u binnenlopen tussen 20.00 uur en 20.30 uur.

Tot slot

Tot zover het nieuws vanuit de kerkenraad. Mocht u vragen hebben of iets kwijt willen aan de kerkenraad, aarzel dan niet om één van de kerkenraadsleden aan te spreken.

Ymkje van 't R.

Liturgische veranderingen

Gebed om vergeving.

Van sommige gastpredikanten was u het al gewend, een gebed om vergeving aan het begin van de dienst. Gebed om vergeving heeft altijd plaats in de eredienst, meestal benoemde ik het in het gebed voor de schriftlezing. In overleg met de kerkenraad heb ik besloten om ook een apart gebed om vergeving of schuldbelijdenis te gaan doen aan het begin van de dienst. Gastpredikanten laten we hier vrij in.

Er is een aantal redenen om dit te gaan doen.

- Dit is ook de volgorde die Calvijn hanteerde. Het is een volgorde die aansluit bij de kerk van alle eeuwen. In de Rooms-Katholieke liturgie wordt ook begonnen met een schuldbelijdenis, het kyrië.
- Als we als gemeente samenkomen wordt helemaal in het begin al duidelijk wat het karakter is van de eredienst, we belijden dat onze hulp is in de naam van de Here. We zijn samen voor Gods aangezicht en in zijn tegenwoordigheid, en dan volgt de groet: genade en vrede zij u. Wij groeten elkaar met de genade en vrede die de drieënige God ons belooft. Maar met dat we dat doen wordt ook duidelijk dat wij die genade en vrede niet verdienen en dat ook in onze daden en woorden wij niet geleefd hebben naar deze genade en vrede. En daarom: na de groet van genade en vrede, het gebed om vergeving. Pas als je in een donkere kamer het licht aan doet zie je dat het vuil is en er schoongemaakt moet worden. Pas als het licht van Gods genade en vrede aan gaat, zien we dat we vuil zijn en gereinigd moeten worden door God in Jezus Christus. Dit bidden om vergeving doen we niet in wanhopige onzekerheid, maar we mogen dit doen met vertrouwen (Hebr

4:16) dat God ons wil vergeven. Dat zal de voorganger na het gebed om vergeving dan ook zeggen en vervolgens zingen wij een loflied om God te danken om zijn liefde.

- Daarna volgen de geboden uit Exodus of een ander gedeelte. In dankbaarheid voor de genade en de vrijheid van schuld die Christus ons schenkt mogen het opnieuw proberen, nl. te leven aan de hand van Gods geboden als richtsnoer voor een goed leven. God dienen is concreet in het leven van elke dag, daar proberen die geboden ons op te wijzen. Natuurlijk, wij leven onvolkomen en met vallen en opstaan, met dagelijks gebed om vergeving, maar tegelijk in het vertrouwen dat God ons onze gebrekkigheid niet aanrekent en dat wij Hem mogen dienen. Dit denken over de wet kom je tegen in belangrijke geschriften van de kerk, bijv. in de Heidelbergse Catechismus, daar komt de wet vaker ter sprake, maar wordt uiteindelijk besproken onder de dankbaarheid en in de wijziging van de liturgie komt dit beter naar voren.

Misschien denkt u wel, dat maakt allemaal niet zoveel uit die volgorde. Maar de liturgie is het huishouden van de gemeente. Als we iemands huis binnenkomen kunnen zien we wat mensen mooi vinden of belangrijk, waar ze in geloven en waar ze belang aan hechten. Een gezin dat ondanks de drukte probeert om met elkaar te eten, geeft daarmee aan dat ze elkaar willen spreken en niet langs elkaar heen willen leven. Iemand met een Ajaxposter op de kamer, daarvan kun je aannemen dat diegene Ajaxfan is. Iemand die een kat heeft lopen daarvan kun je aannemen dat diegene een dierenvriend is. Zo kun je in het huishouden van de kerk, de liturgie ook iets aflezen waar deze mensen bij elkaar op zondag in geloven en hoe ze over God denken. Liturgie laat iets zien. Er is een balans tussen eerbied en vreugde, er wordt

gesproken over Gods liefde en genade, maar dat kan niet zonder ook te spreken over wat er mis met ons mensen is. Liturgie laat iets zien. Dat is ook voor andere zaken goed om in ogenschouw te nemen. Als de dominee er een rotzooi van maakt, dan kan het misschien een keer zijn uit drukte of iets anders onschuldigs, óf dat er geen eerbied is voor de Schrift. Wat vertelt het anderen over wat wij met elkaar geloven en denken over God als wij nieuwe mensen niet groeten, of elkaar negeren, of heel de tijd op de mobiel zitten in de kerk? Natuurlijk het kan onschuldig zijn, een slechte dag enzovoort, maar als het structureel is, is er iets mis.

Lied van de maand.

De kerkenraad heeft besloten om een *lied van de maand* in te voeren met het oog op de kinderen, maar natuurlijk ook voor onszelf. Voordat de kinderen naar de kindernevendienst gaan zingen we dit lied. Een maand lang zingen we dit lied in de hoop dat het bekender wordt voor hen en ze het zo langzaam aanleren. Het is goed om liederen te leren en vertrouwd ermee te raken, dat is een verrijking voor het geloofsleven. Om wat voor liederen gaat het dan? Eenvoudige liederen en psalmen uit het liedboek en soms ook daarbuiten. Bijvoorbeeld psalm 121:1 of in de kersttijd *In Bethlehem's stal*. Tips voor liederen zijn overigens welkom.

Amen

Als kerkenraad willen we graag een keer experimenteren met een ander gezongen *Amen* na de zegen. In een dienst waarbij een gedrukte liturgie aanwezig is in verband met het notenvoorbeeld, zullen we dit *Amen* een keer proberen. Als we dit een keer geprobeerd hebben zouden we graag uw reactie hierop vernemen.

Ds. G.J. van Meijeren

Boek Professor dr. Gijsbert van den Brink: “en de aarde bracht voort”.

Zondag 5 november hoopt prof. dr. G. van den Brink in de gezamenlijke avonddienst voor te gaan. Aardig om te weten is dat hij onlangs een spraakmakend boek heeft geschreven over Christelijk geloof en evolutie getiteld “**En de aarde bracht voort**”.

Op de achterkant van het boek staat het volgende:

“Stel dat de gangbare evolutietheorie klopt. Wat betekent dat dan voor het christelijk geloof? In dit boek onderzoekt Gijsbert van den Brink de mogelijke gevolgen van acceptatie van de evolutietheorie voor vragen als: Hoe lezen we de Bijbel? Hoe zit het met lijden en dood, met Adam en Eva, met de zondeval – en hoe is de mens dan beeld van God? Sluiten bovendien toevallige mutaties de voorzienigheid van God niet uit? En zijn moraal en religie dan ook producten van evolutie?

Van den Brink wil christenen met dit boek helpen ontdekken of en hoe orthodox geloven en evolutie samen kunnen gaan.

Dit helder geschreven boek is een onmisbare bijdrage aan het debat over schepping en evolutie.”

In de (kerkelijke) pers is er uitgebreid – door voor- en tegenstanders - aandacht besteed aan de inhoud van dit boek. Er zijn en worden symposia gehouden, die al snel uitverkocht zijn, die aan dit boek gewijd zijn.

Het blad **Wapenveld** (een tweemaandelijks tijdschrift dat zich richt vanuit christelijk perspectief op vragen van geloof en cultuur) heeft hier zelfs een heel themanummer aan gewijd.

De inhoud van dit themanummer is:
Herman Oevermans en Aart Nederveen **Het existentiële tekort van het darwinisme**

- *Op zoek naar een derde perspectief in het debat overschepping en evolutie*

Aart Nederveen Wetenschap kan niet zonder verhaal

- *Afwijzen evolutie en big bang is te grof geschut*

Bert de Leede en Aart Nederveen 'Ik zou graag willen weten hoe God het gedaan heeft'

- *In gesprek met Jan van Bommel over big bang, evolutie en schepping*

Gerard Visser De leemte in het darwinisme

- *Het armoedige begrip van het leven*

Henk Jochemsen Schepping: de onzichtbare oorsprong en achtergrond

- *Geestelijke wereld ontgaat de natuurwetenschap*

Gerard den Hertog Schepping, verzoening, zonde – en ontstaan en ouderdom van de aarde**Bert de Leede 'God staat aan het begin. Komt Hij ook aan het einde?'**

- *Spreken over Gods toekomst in een neodarwiniaans wereldbeeld*

Edward van 't Slot Struikelend terug naar het begin

- *Bijbelschets bij Genesis 1:1*

Wim Dekker Zondeval

- *Column*

Het boek van prof. Van den Brink is uitgegeven bij Boekencentrum. Losse nummers van Wapenveld zijn te bestellen via de website www.wapenveldonline.nl

---

Verhuizing

Beste broeders en zusters, shalom!

Omdat ik 5 oktober a.s. hoop te verhuizen naar Laren (NH) wil ik hier graag met dit berichtje u allemaal groeten. We hebben samen avondmaal gevierd, in het mooie gebouw dat mij dierbaar is geworden. Met zo nu en dan een onderbreking ben ik met mijn vorig jaar nog in leven zijnde echtgenoot, bij elkaar wel bijna 35 jaar lid geweest van deze gemeente.

Het beste wat ik u in 's-Graveland kan toewensen is dat de ramen naar Jeruzalem wijd open zullen gaan, want daar gaat het gebeuren, op de Olijfberg, en niet op onze synode of in het LDC. En ik hoop en verwacht dat het niet meer lang zal duren. Hij komt!

Vrede zij over Israël.

Gods zegen van harte toegewenst!

En met hartelijke groet, Trudie van der S..

Het nieuwe adres van Trudie van der S. is: 1251 MB Laren (NH)

College van kerkrentmeesters

Twee giften

Met grote dankbaarheid aan de Heere God en aan de gevers mogen wij melding maken van het in de afgelopen maanden wederom ontvangen van twee giften van elk € 10.000,-; de één bedoeld voor de instandhouding van de predikanteplaats en de ander voor het onderhoud.

Vervanging van de bestrating van het kerkplein

Vanaf maandag 2 oktober zal begonnen worden met de vervanging van de bestrating van het kerkplein. Het werk wordt (gedeeltelijk) door vrijwilligers uit onze gemeente gedaan. O.a. zijn Adrie van de Pol en Johan Pot hierbij betrokken – hopelijk vergeten wij geen namen te noemen. Het geheel wordt gefinancierd door de Daniël Stalpaert Stichting. Wij zijn dankbaar voor het werk van de vrijwilligers en het geld van de Daniël Stalpaert Stichting. Het werk zal een paar weken in beslag nemen. Er wordt voor gezorgd dat er op zondag geen (over)last zal zijn en ook eventuele begrafenissen kunnen ongestoord doorgang vinden.

Degene die er de meeste last van heeft is onze dominee. Hij zal zijn auto in deze periode

buiten moten parkeren. Wij vertrouwen er op dat hij daar niet zoveel moeite mee heeft.

Opbrengst van de collectes

		Coll.bon
03 sep	€ 163,40	34%
10 sep	€ 309,12	23%
17 sep	€ 110,80	39%

Instandhouding predikantsplaats:

03 sep	€ 155,20	29%	
17 sep	€ 100,95	32%	
170709	148,05	50,25	34%
170716	138,30	55,50	40%
170723	117,50	35,25	30%
170730	85,70	21,75	25%
170806	111,00	36,75	33%
170813	85,65	31,50	37%
170820	113,40	38,25	34%
170827	122,30	49,00	40%

(Om het gebruik van collectebonnen te stimuleren vermelden we het % collectebonnen per collecte)

Bankrekeningnummer College van Kerkrentmeesters: **NL65 INGB 0000 4918 04**
t.n.v. Kerkvoogdij Herv. Gem. 's-Graveland.
(Let op !! Het rekeningnummer voor het bestellen van collectebonnen staat hieronder)

Collectebonnen

Collectebonnen zijn verkrijgbaar door storting van het bedrag op **bankrekeningnummer NL24 INGB 0000 5319 24** ten name van **Hervormde Gemeente 's-Graveland**.

Er zijn boekjes beschikbaar met een drietal waardes, te weten:
15 euro (20 x 0,75)
25 euro (20 x 1,25)
45 euro (20 x 2,25)

Als u bij uw overschrijving vermeldt welke waarde(s) u wilt ontvangen, dan zult u, bijna per ommekeer, de door u bestelde boekjes ontvangen.

Voor verdere informatie kunt u bij ondergetekende terecht, of bij één van de andere kerkrentmeesters.

Allen hartelijk dank voor uw gaven.
Namens het college van kerkrentmeesters
Mart Flink

Diaconie

Opbrengst van de collectes

		Coll.bon
03 sep	€ 134,51	48%
10 sep (noodhulp Azië)	€ 683,02	29%
17 sep	€ 109,65	41%

Hartelijk dank voor uw gaven.

Rekeningnummer Diaconie
NL23 RABO 038 82 33 605
t.n.v. Diaconie NH Kerk 's-Graveland

Collecte 8 oktober

De (diaconie) Israël collecte op 8 oktober is bestemd voor de **Stichting Jaffa-Project Nederland**.

Stichting Jaffa-Project Nederland is een kleine organisatie van vrijwilligers die zich sinds 1987 belangeloos inzet voor het Jaffa Instituut in Israël. Honger en gebrek aan voedsel eten zijn schering en inslag in het gebied waar het Jaffa Instituut zit. Alleen al in Tel Aviv-Jaffa leeft 53% van de bevolking op of onder de armoedegrens. In het Jaffa Instituut krijgen Joodse en Arabische kansarme kinderen uit de verpauperde sloppenwijken hulp in velerlei vorm om hen zo perspectief te bieden op een betere toekomst en kansen te geven om constructieve burgers te worden. Ze komen vaak uit gebroken gezinnen en hebben te maken met misbruik, geweld en verwaarlozing. Het aantal kinderen dat wordt

ondersteund is inmiddels uitgegroeid van 43 naar meer dan 4000 op jaarbasis. Het Jaffa Instituut houdt zich niet bezig met politiek en mag daar ook niet de dupe van worden. Het biedt meer dan 30 hulp- en leerprogramma's die er op gericht zijn om de kinderen te motiveren en te stimuleren om hun schoolopleiding af te maken en te voorkomen dat zij dropouts worden in de samenleving.

Een aantal voorbeelden daarvan:

- Crisis interventie (shelterprogramma) voor kinderen die onmogelijk zonder risico langer thuis kunnen blijven doordat zij bijv. het slachtoffer zijn van bittere armoede, verwaarlozing, misbruik en mishandeling.
- Naschoolse activiteiten voor kinderen die speciale hulp nodig hebben vanwege ernstige gedragsstoornissen en zonder hulp niet zullen kunnen functioneren in de maatschappij.
- Voortgezet onderwijs met internaat voor 250 jongens van 12-18 jaar, waar hen een thuis wordt geboden met opvoeding en verzorging en naast in profane vakken ook les wordt gegeven in Thora en Talmoed.
- Een hostel waar vastgelopen tienermeisjes tussen de 12 en 18 jaar worden opgevangen.
- Een voedseldistributiecentrum van waaruit per maand 1100 voedselpakketten worden gebracht bij gezinnen waar honger wordt geleden.
- Jaarlijks ca 150 studiebeurzen voor Joodse, Arabische en christelijke studenten die in Jaffa wonen en zich hiervoor aanmelden omdat ze hun studie niet zelf kunnen bekostigen.
- Via het project "van de bijstand naar een baan" krijgen vrouwen die zijn vastgelopen in de maatschappij een kans d.m.v. o.a. cursussen en telemarketing voor het voedseldistributiecentrum.
- Samen met de Israël-Tel Aviv Universiteit en de stad Tel Aviv een ouderkind centrum, waar gezinnen vanuit allerlei achtergronden samen

worden gebracht in hun gemeenschappelijk streven om de verhouding tussen ouders en kinderen te verbeteren.

Met deze collecte en onze voorbeden willen we onze verbondenheid met Israël tonen en hulp bieden aan de allerarmsten onder het volk van God.

Van harte aanbevolen!

Collecte 29 oktober

De diaconie-collecte op 29 oktober is bestemd voor Mercy ships.

Mercy Ships is een internationale medische hulporganisatie die sinds 1978 kansarme mensen - ongeacht leeftijd, ras, geslacht of religie - in de allerarmste ontwikkelingslanden voorziet van gratis medische zorg en ontwikkelingsprojecten. Dit doet Mercy Ships met behulp van de Africa Mercy, 's werelds grootste particuliere ziekenhuisschip.

Aan boord zetten chirurgen, artsen en verpleegkundigen zich belangeloos in voor operaties ter correctie van gespleten lippen, tumoren, oogkwalen, fistels, liesbreuken en ernstig vergroeide benen bij kinderen. Naast de medici werken aan boord honderden gemotiveerde professionals, zonder één cent te ontvangen, aan een fantastische uitdaging: mensen die afgeschreven waren krijgen een nieuw gezicht, een identiteit en een nieuw leven.

Aan wal wordt tandheelkundige hulp gegeven gecombineerd met training en onderwijs in gezondheidszorg en landbouw. Deze werkwijze zorgt ervoor dat de impact doorgaat, lang nadat de Africa Mercy is weggevaren.

Mercy Ships streeft ernaar, in navolging van Jezus, het toonbeeld van liefde in actie te worden door hoop te geven en genezing te brengen.

Mercy Ships Holland wil mensen en middelen inzetten ter ondersteuning van het internationale werk van Mercy Ships. Mercy Ships wil, in navolging van Jezus, hoop geven

en genezing brengen aan kansarme mensen in de allerarmste ontwikkelingslanden.

Van harte aanbevolen

Oproep meedenken over 'goede doelen' 2018

Voor volgend jaar gaan we binnenkort weer een rooster vaststellen met goede doelen. Wanneer u een voorstel heeft voor een goed doel, dan kunt u dat bij ons bekend maken. De diaconie gaat zich daarna over uw inbreng buigen en bepaalt dan welke doelen er in aanmerking komen voor de collectes in 2018. Om geschikt te zijn voor een collecte moet het in ieder geval gaan om een doel dat helpt vanuit Christelijk oogpunt, uitgezonderd Kerk In Actie, en moet het doel beschikken over de ANBI status.

We zien uw inbreng graag voor eind oktober tegemoet via de mail: diaconie@hervormdegemeentesgraveland.nl, of via één van de diakenen.

Bericht van de kindernevendienst

Hallo allemaal,

De kindernevendienst is al weer een paar weken aan de gang maar voor je het weet is het weer herfstvakantie, gelukkig maar want dan kunnen jullie weer een beetje bijkomen. Na de vakantie willen we ook de oogstdienst weer vieren op D.V. zondag 29 oktober. Dat betekent dat de kinderen fruitmandjes rond gaan brengen bij de ouderen van onze gemeente.

Na de kerkdienst vertrekken de kinderen onder begeleiding van papa's en mama's om de bakjes uit te delen. Die papa's en mama's mogen zich opgeven voor dat rijden bij ondergetekende! Het zou mooi zijn als alle ouderen thuis zijn om het bakje in ontvangst te nemen. Om dat thuiskomen te

bespoedigen is er die zondag dan ook geen koffie-/theedrinken in de consistorie.

Op D.V. zondag 22 oktober houden we een extra collecte ten behoeve van deze mandjes. We rekenen op uw gulle gift voor dit mooie gebaar!

Met een vriendelijke groet, namens de leiding,
Iris A.

Roosters

Rijrooster

1^e Rijder

08 okt	Koen van B.
15 okt	Klaas P.
22 okt	Gerrie v. L.
29 okt	Arnold van 't R.
05 nov	Wim L.

2^e Rijder

08 okt	Bert B.
15 okt	Henk H.
22 okt	Adrie/Raymond van de P.
29 okt	Niels S.
05 nov	Daniël A.

Oppasrooster

08 okt	Gerdi van B. Rachel V.
15 okt	Daniëlle N. Marly van R.
22 okt	Paula P. Maaïke van 't R.
29 okt	Gerda S. Jasmijn ter S.
05 nov	Liselore H. Bas ter S.

Collectantenrooster

08 okt	diaken/kerkrentmeester
15 okt (IPP)	Ella van den B. Maaïke van 't R.
22 okt	diaken/kerkrentmeester
29 okt (IPP)	Matthijs van 't R. Dimitry S.
01 nov	(dankdag) diaken/kerkrentmeester
05 nov	diaken/kerkrentmeester

Koffierooster

08 okt	Willie F.
15 okt	Gerrie van L.
22 okt	Annemarie M.
29 okt	Geen koffie ivm de oogstdienst
05 nov	Anneke van O.

2017 – 1517 (500 jaar reformatie)

In dit jaar waarin herdacht wordt dat de reformatie 500 jaar geleden begon wordt er extra aandacht aan de reformatoren en met name aan Luther besteed.

Luther-anekdotes

Luther was een man met rijke levenservaring, bovendien spraakzaam en geestig. Vrienden en leerlingen/ hebben nogal eens wat van hem opgepikt en op papier gezet. Daaraan hebben wij het te danken dat wij beschikken over een rijke schat van allerlei belangrijke en minder belangrijke gegevens uit Luthers leven, en allerlei opmerkingen die hij gemaakt heeft in de vertrouwde huiselijke kring. Vele uitspraken van Luther zijn gebundeld in zijn zogenaamde Tischreden (Tafelgesprekken). Maar ook buiten deze eigenlijke Tischreden om is ons een aantal voorvallen uit Luthers leven bekend. Er is uit heel de geschiedenis der kerk niet een tweede man of vrouw bekend, van wie zoveel anekdotes bewaard zijn gebleven als van Luther. Jaren geleden verscheen in Duitsland, te Stuttgart een bundel die verzorgd werd door dr. Adolf Saager. De bundel beleefde in elk geval een tweede druk. Iets grappigs willen de mensen over het algemeen genomen wel lezen. Toch zijn de Luther-anekdotes niet alleen geestig en grappig. Zij hebben niet zelden een diepe zin. Men moet ze herkauwen, en dan gaat men de levenswijsheid die er in opgesloten ligt proeven. Wij willen in dit artikel een paar van die Luther-anekdotes doorgeven, in een geheel willekeurige volgorde. Misschien dat wij het later nog eens vervolgen.

Drie hondjes

Mathesius, Luthers biograaf, vermeldt dat hij eens, in scherts, zei: Er zijn drie keffende hondjes die een predikant beslist niet mag meenemen wanneer hij de preekstoel opgaat; het ene heet hoogmoed, het tweede nijd en het derde gierigheid -, want zij brengen hem in de war en maken dat hij vergeet het Woord Gods dat vóór hem ligt.

Koperen vaten

Op een zondag trok Luther samen met enkele anderen in een reiswagen van de ene plaats naar de andere. Zij kwamen in een dorp, langs een kerk, en hoorden dat er gepreekt werd. Zij zetten hun wagen aan de kant, gingen de kerk binnen en luisterden naar de preek. Als zij daarna weer onderweg zijn, begint één van het gezelschap kritiek uit te brengen op de zojuist gehoorde preek. Hij meende dat de predikant het evangelie toch wel wat beter had kunnen brengen! Blijkbaar was de predikant geen al te begaafde. Luther hoorde het een poosje aan, en zei toen: Och, in de tabernakel die Mozes bouwde, had men niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook koperen en bronzen. Als een predikant, al is het heel eenvoudig, toch Christus preken kan, zoals de Catechismus het hem leert, dan is het goed.

Ver dragend

Als er goede vrienden uit vergelegen plaatsen in Wittenberg waren aangekomen, ging Luther ze opzoeken. Hij at dan met hen, was vaak zeer vrolijk en spraakzaam. Bij zo'n gelegenheid gebeurde het eens, dat hij het had over Paulus. Hij zei toen: Ook Paulus had (net als ik) een zachte en bedeesde stem. Melanchthon, Luthers vriend, merkte toen snedig op: Maar zij draagt wel heel ver!

De droefgeestige duivel

Bij een andere gelegenheid toen door Luther een gast ontvangen was, en men aan de tafel zat, hief Luther zijn bierglas op en zei: Ik moet heden vrolijk zijn, want ik heb zojuist een slechte tijding vernomen; en dan helpt niets zo goed als een krachtig Onze Vader (gebed) en goede moed; dat verdriet de droefgeestige

duivel, dat men nog vrolijk wil zijn.

Veel te zwak

Te Altenburg was later een predikant, die de naam droeg van Eberhardt. Een tijdlang was hij Luthers prior (kloosteroverste) geweest. Uit de mond van deze oud-prior vernam Mathesius eens het volgende. Het was in de tijd dat de ban van de paus in het klooster aankwam (voor Luther een benauwde tijd). In de tuin hoorde ik toen evenwel doctor Luther met grote vreugde zingen. Ik ging naar hem toe, vertelde de prior, en ik zei: Herr Doctor heb je het grote nieuws niet gehoord. Luther antwoordde: Dat gaat niet mij aan, maar onze Heere Jezus Christus; als Die zich van zijn troon, aan de rechterhand des Vaders wil laten stoten en zijn kerk wil laten overweldigen, dan kijk ik toe. Ik ben veel te zwak, dat ik tegen alle vorsten dezer wereld Hem, zijn zaak en zijn gemeente zou kunnen verdedigen.

Een Onze Vader extra

Op een zekere tijd stelde Melanchthon in dat de studenten zouden opstaan als Luther, hun hoogleraar, de collegezaal binnenkwam om les te geven. Het was eigenlijk al een oud gebruik dat de studenten dit deden. Maar Luther voelde er niet veel voor. Hij zei: Ik wou dat magister Philippus (Melanchthon) dit gebruik maar niet had ingesteld. Nu moet ik vanwege dat opstaan van die studenten ettelijke Onze Vaders meer bidden. Als het aan mij lag, liep ik weg. Wie de eer najaagt, krijgt ze toch niet, en krijgt hij er wat van dan brengt ze voor hem groot gevaar met zich mee. God zal de zijnen het ware Gloria pas in de hemel geven.

Luthers hond

Luther had een hond. Toen ze eens aan tafel zaten, was die hond ook present. Met een open bek zat hij zijn meester aan te kijken, wachtend op een stukje vlees. Luther zei: O dat ook wij eens zó konden bidden!

De zuigende Martin

Toen Luthers jongste spruit op dat ogenblik

eens aan de moederborst lag, zei Luther: Dit kind wordt gehaat door de paus, de bisschoppen, hertog Georg en Ferdinand en alle duivels. Luther bedoelde: omdat het een kind is van een gewezen monnik en weggelopen non. Hij vervolgde: Maar dit kind is voor niet één van hen bang. Met plezier zuigt hij de borsten van zijn moeder, en hij bekreunt zich niet om zijn vijanden, hij heeft plezier en laat ze boos zijn, net zolang als zij zelf willen. Hoe waar is het wat Christus gezegd heeft: Voorwaar zeg Ik u: Indien gij niet verandert en wordt gelijk de kinderkins... (Joh. 18 : 3).

Recreatie

In 1530 bracht Luther een aantal weken door op de Coburg. Zijn vrienden moesten de zaak van de Reformatie behartigen op de rijksdag te Augsburg. Melanchthon had een belijdenis geschreven en werkte aan een Apologie (Verdediging). Toen het gezelschap thuis gekomen was en te Wittenberg aan de maaltijd zat, waren Melanchthons gedachten onophoudelijk bij de Apologie die hij schrijven moest, en hij zat dan ook onder het eten al maar te schrijven. Luther werd dat moe, stond op en nam Melanchthon de pen uit de hand, en zei: Men kan God niet alleen met werken dienen, maar ook met niets-doen en rusten; daarom heeft Hij ons het vierde gebod gegeven en geboden de sabbat te houden.

Wroetende zwijnen

Luther wilde niet dat aan tafel kwaad gesproken werd over afwezig. Vaak zei hij: Dat is het werk van varkens om in de tuin hun neus in de mest te steken, en geen acht te geven op de rozen en andere bloemen. De kwaadsprekers doen ook zo; op de deugden van grote mannen letten zij niet, maar als zij ergens een vlek of rimpel aan iemand bespeuren, dan weiden zij daar breed over uit en dan mesten zij zich daarin.

Niet geloven

Anton Musa, predikant te Kochlitz klaagde Luther eens zijn nood; hij zei: Ik kan zelf niet

geloven wat ik anderen in mijn preken voorhoud. Gode zij lof en dank, antwoordde Luther, dat er ook nog anderen zijn die het zo vergaagt; ik dacht dat ik het alleen was. Mathesius voegt er aan toe: Dit troostwoord is Musa nooit meer vergeten.

Kindergeloof

Op een zekere dag klaagde Luthers vrouw, dat zij in het geheel niet meer geloven kon. Luther: Ken je dan niet meer je kindergeloof? Jawel, zei Käthe, en zij begon het op te zeggen (het Apostolicum). Luther: houd je het er voor dat dit waar is? Käthe: Ja zeker. Luther: Vrouwlief, als je deze woorden voor waar houdt en gelooft, zoals ze ook inderdaad de waarheid zijn, dan is je geloof sterker dan het mijne, want ik moet nog alle dagen bidden om vermeerdering van mijn geloof. Käthe dankte daarop God en ging met vrede en vreugde haars weegs.

Een groot doctor

Luther zei eens: een prediker moet drie dingen doen. Hij moet vlijtig de bijbel lezen; hij moet vurig bidden en hij moet een discipel en leerling blijven. Als hij dat doet is hij een groot doctor!

UIT: *Protestants Nederland d.d. januari 1983*

Gelijkheid

“Gij allen zijt één in Christus Jezus” (Galaten 3: 28).

“Er is verscheidenheid in genadegaven. ..” (1 Corinthe 1 2: 4)

In de moderne westerse samenleving staat het thema gelijkheid allerwegen hoog aangeschreven. Bij dit thema denken wij als vanzelf aan de bekende leuze Vrijheid, gelijkheid en broederschap uit de tijd van de Franse Revolutie, toen de “tirannen” van hun voetstuk gestoten werden. Na de Franse tijd trad er weliswaar een kentering in, maar het nivelleringsproces bleek niet te stuiten.

Van hen, die hiertegen in het geweer kwamen, moet als eerste de 19e-eeuwse christen-denker Sören Kierkegaard genoemd worden. De gedachte, dat het mogelijk zou zijn een samenleving te realiseren, waarin mensen zich op gelijke basis ongehinderd kunnen ontplooiën, zonder dat dit ten koste gaat van anderen, beschouwde hij als een illusie. Kwam dit in zijn eigen tijd niet heel duidelijk tot uiting? Wat men in de breedte wint, verliest men aan diepte. In een tijd, waarin gelijkheid de toon aangeeft, is echte hartstocht ver te zoeken is. Men weet zich niet meer gedragen door een idee, door een overtuiging. Alle fundamentele tegenstellingen zijn opgeheven. De middelmaat geeft de toon aan. Gelijkheid wordt tot gelijk-schakeling. Is aan de tirannie van koning, keizer, kerkvorst een einde gemaakt, de gelijkheid roept een andere, minstens zo gevaarlijke, tirannie op: de tirannie van de jaloezie en de eerezucht. Wie zijn hoofd boven het maaiveld uitsteekt, gaat voor de bijl.

Kierkegaard ziet het voor zijn ogen gebeuren.

Voor het probleem van de ongelijkheid is geen ‘wereldse’ oplossing te vinden. Wij hebben hier met een godsdienstig, een christelijk probleem te maken. Gelijkheid is een voluit bijbels gegeven. Wij mensen zijn gelijk, jawel, maar alleen voor onze Schepper. Elke poging van atheïstische zijde om gelijkheid tot stand te brengen is in feite een heimelijk verzet tegen de verschillen, die de Schepper gewild heeft.

Er is, zegt de apostel, geen onderscheid tussen Jood en Griek, tussen slaaf en vrije, tussen man en vrouw; zij zijn allen één. Maar ... deze eenheid is een eenheid in Christus. Zonder gemeenschap met God is Christus' gemeente een hersenschim. En in deze gemeente heeft ieder zijn eigen inbreng. God heeft elk lid van het lichaam zijn eigenheid geschonken. Ieder heeft het recht (en de plicht!) om zichzelf te zijn, om zijn eigenheid, waardoor hij zich van anderen onderscheidt, te ontwikkelen. Alleen het christelijk gelijkheidsideaal, dat eerst de verschillen

aanvaardt door van ieder mens zijn 'eigenaardigheid' te accepteren, kan de vrijgevochten chaos doen verkeren in een gemeenschap. Hiermee staat of valt de gemeente. Wanneer wij ons als leden van het lichaam van Christus met het hoofd van het lichaam verbonden weten, dan gunnen wij de ander de talenten, die hij of zij - ten dienste van de gemeente(!) — heeft ontvangen. Het eigene van de ander stemt ons zelfs dankbaar, maakt ons blij. Wanneer dit niet het geval is, dan geven wangunst en eerzucht de toon aan, dan wordt de gemeente tot een massa. De massa-mens heeft geen gezicht. Hij draagt een masker. Hij kent geen eigen verantwoordelijkheid. Hij heeft geen overtuiging. Hij laat zich meedrijven op de stroom van de publieke opinie. Hij durft niet zichzelf te zijn. Het "wees uzelf" is bij hem aan dovemansoren gezegd, want hij is geen iemand, maar een niemand, een beklagenswaardige karikatuur van wat hij behóórt te zijn.

Is dit niet veelal het beeld van de kerk in onze dagen? Zij is geen echte gemeenschap meer. Zij is een gezelligheidsvereniging geworden, een fanclub. Het "strijdt om in te gaan" wordt niet meer gehoord. Bang om zich aan koud water te branden gaat men conflictsituaties uit de weg. Men zwijgt, wanneer men behoort te spreken. Als het recht verkracht wordt, kijkt men de andere kant uit. Want stel je voor, dat je ruzie krijgt, dat je alleen komt te staan.

God roept ons op onszelf te zijn. Alleen als lid van het lichaam van Christus zijn wij hiertoe in staat. Maar het "zelf" als lid van het lichaam is ten nauwste verbonden met het "zelf" van het hoofd, Christus, die, op Golgotha om onzentwille gedood, ons oproept tot navolging. En navolging kost strijd. Een strijd, die men niet kan ontgaan door de wereld zoveel mogelijk te ontlopen. Neemt daarom de wapenrusting Gods en strijdt de goede strijd van het geloof om straks te mogen ingaan in zijn koninkrijk. Zonder deze strijd komen wij niet binnen.

Citaat

In zijn boek *Opbouwende Toespraken* in verschillende geest houdt Kierkegaard ons een spiegel voor door ons, met een verwijzing naar de Bergrede, op de lelies op het veld en de vogels in de lucht te wijzen. Hij heeft hier niet de krachtpatser, maar diens tegenpool, de bekommerde mens, op het oog: Kijk naar de lelies! Ze staan daar, onaanzienlijk, zonder zichzelf met andere bloemen te vergelijken, ze bloeien en zijn vrij. Zo is het voor de mens genoeg om mens te zijn zonder zich over de verschillen met anderen te bekommeren. Zodra wij onszelf met anderen vergelijken en daaraan onze betekenis ontlenuen, zijn wij in wezen niet meer onszelf: 'Bij al die zorgen van het vergelijken gaat de bezorgde mens ten slotte zover dat hij bij al die verschillen vergeet dat hij mens is.' Leer zo van de vogels die overal voedsel vinden, dat er een verschil is tussen werkelijke nood en de nood die wij onszelf aanpraten.

DOOR: *dr. J.G. Barnhoom*

UIT: *Ecclesia d.d. 19 augustus 2017*

Bij een kerkscheuring gaat het tegenwoordig altijd om ménselijke factoren

---

Recente scheuringen in kerken of het dreigen van scheuringen hebben meestal te maken met ethische onderwerpen of met gedachten over het ambt. Dat geldt ook voor gesprekken over hereniging of aanvaarding van kerken.

De toelating van vrouwen tot het ambt blijft een voortdurend discussiepunt. Al veel langer was het celibaat zo'n scheidende factor. Daar is ook nog eens de discussie over homoseksualiteit bij gekomen.

Naast deze eenduidig vaststelbare thema's is er ook nog eens het meer diffuse veld van de spiritualiteit. We kunnen het op formele punten met anderen eens zijn, maar de wijze waarop gepreekt wordt en pastoraat bedreven wordt, ademt een andere geest.

Vroege kerk

Bij al deze thema's gaat het over wat mensen zijn, mensen doen, mensen beleven. Het al dan niet behoren bij de kerk wordt bepaald door menselijke factoren. In de vroege kerk lag dat heel anders. Niet dat er geen conflicten waren over menselijk gedrag, en niet dat er geen normen waren hoe je je als christen gedragen moest. Integendeel. Maar dat waren geen kerkscheidende factoren. De grenzen van de kerk werden aangegeven door de belijdenis over God. Belijden wij de ware God op de juiste wijze? Als dat zo is, dan heeft dat ethische consequenties en gevolgen voor de structuur van de kerk. Maar dat zijn altijd consequenties en daarover kan men dus binnen de kerk het debat voeren zonder elkaar uit te sluiten.

Daarom gaan de vroege regels, zoals die in de belijdenissen zijn vastgelegd, niet over wat mensen denken, doen en zijn, maar over wie God is en wat Hij heeft gedaan en doet. In de geloofsbelijdenis van Nicea – de richtlijn voor eenheid van de kerk en uitsluiting buiten de kerk bij uitstek – gaat het over de Vader, de Zoon en de Heilige Geest en hun werk. Met geen woord wordt gerept over wat wij zijn en wat wij zouden moeten zijn.

Dat zou ons aan het denken moeten zetten: toen ging het over God, nu gaat het over mensen. Wordt de kerk gemaakt door mensen en hun gedrag? Dan blijven we splitsen en dan blijven we afkeuren. Zou dat afkeuren trouwens niet moeten beginnen bij onszelf? Is het eerste wat een mens doet in de kerk, immers niet de schuldbelijdenis?

Het past in de moderne tijd: gerichtheid op de mens en niet op God. Zouden al die hedendaagse conflicten in de kerk niet gewoon een kwestie zijn van wereldgelijkvormigheid: denken en beslissen in lijn met de hedendaagse cultuur, aangepast aan de belangen die daar spelen en daarop inspelen, met de mens centraal?

Het gevolg is dat we zó bezig zijn met menselijke inbreng in de kerk, dat we God vergeten. Over leergeschillen die met het belijden van God te maken hebben, hoor je niet veel meer. Er is geen conflict meer over de vraag wat de godheid van Christus vandaag betekent. De menselijke geest en de goddelijke Geest lijken een pot nat te worden, niet alleen in liberale ideeën over inspiratie, maar ook in bevindelijke of mystieke kringen. Al te makkelijk worden bewegingen van onze geest een-op-een verbonden met de Heilige Geest. Gaat het nog om God in de kerk – juist als het er zo op aankomt dat eenheid en scheiding op het spel staan?

Sekse en seksualiteit

Dan nog iets anders dat verontrust. De meeste conflicten ontstaan over onderwerpen die te maken hebben met sekse en seksualiteit. Ik heb nog niet gehoord van scheuringen vanwege opvang van vluchtelingen of over al dan niet bewapenen, laat staan over de grote economie.

Die bevangenheid met seksualiteit komt me bekend voor: in het oude heidendom. Daarin speelden sekse en seksualiteit een centrale rol in de godsdienst.

In het vroege christendom speelde Christus de centrale rol. Het enige was of men in Hem was en Hem erkende als God. Is de kerk ongemerkt teruggevallen in het heidendom – niet alleen bij hen die meegaan met de heersende moraal en culturele overheersing, maar ook bij hen die zich ertegen afzetten?

DOOR: *Prof. dr. A. van de Beek*

UIT: *ND d.d. 23 juni 2017*

---

500 JAAR REFORMATIE

Aan het einde van dit herdenkingsjaar – 500 jaar reformatie - worden er diverse Reformatiebijeenkomsten gehouden. Wij hebben er een drietal voor u geselecteerd:

Debatavond: 500 jaar Reformatie
Vrijdag 27 oktober 2017
Oude Kerk
Kerkstraat 1, Huizen
Aanvang 19.30 uur

Debatavond in de vorm van een forum, bestaande uit:

- prof. dr. H. van den Belt (bijzonder hoogleraar RUG, Groningen)
- dr. G. J. N. de Korte (bisschop van Den Bosch)
- prof. dr. C. van der Kooi (hoogleraar VU, Amsterdam)
- dr. A. J. Plaisier (oud scriba van de Protestantse Kerk in Nederland)

Gespreksleider: dr.ir. J. van der Graaf

Het debat wordt verdeeld over vier blokken, waarin achtereenvolgens de onderstaande vragen worden besproken:

- Wat zijn de 'springende' punten in de actuele verhouding van Rome en Reformatie?
- Welke overeenkomsten/verschillen zijn er in het geestelijk leven?
- Welke reformatie is heden ten dage nodig?

In de eerste drie blokken belichten de vier forumleden in het kort het betreffende onderwerp. Vervolgens is er gelegenheid om op elkaar te reageren.

In het vierde blok wordt door de forumleden ingegaan op reacties vanuit de zaal; de sprekers gaan dan niet onderling in debat.

Tussen de blokken is er een muzikaal intermezzo.

De afsluiting is om 22.00 uur
Iedereen hartelijk welkom

Refo500-avond ‘Breng ons samen’

We weten het: 500 jaar geleden spijkerde Maarten Luther zijn 95 stellingen op de slotkapel van Wittenberg. Dat heeft veel teweeg gebracht. Het betekende de grondlegging van de Protestantse kerk wereldwijd. In Hilversum willen we daar samen met andere Protestantse kerken en gemeenten bij stilstaan. We doen dat op **zaterdagavond 28 oktober**. U komt toch ook?

Rondom het thema ‘Breng ons samen’ overdenken wij wat het verleden ons heeft gebracht, maar ook wat we ervan kunnen leren voor de toekomst. Dit zal worden besproken door ds. W. Moehn en door de heer L. Janse (van Heart Cry, en verbonden aan de Bijbelschool Gospel for Europe te Hilversum). Ds. W. van 't Spijker van De Verbinding verzorgt de opening en de sluiting van de avond. Daarnaast zal er gezongen worden, zowel door uzelf als door twee koren: Edoza onder leiding van David Niemeijer en Immanuel onder leiding van Albert Brasz.

We nodigen u en jou hartelijk uit om deze avond samen met christenen uit andere kerken en gemeenten mee te maken.

De avond wordt gehouden in de Grote Kerk in Hilversum en begint om 20.00 uur. De toegang is gratis.

Eerste Protestantse lezing

Op Hervormingsdag, 31 oktober, houdt dr. Katharina Kunter de eerste Protestantse Lezing.

De lezing van de Duitse historica en theologe heeft als titel 'Een frisse wind door Europa. Semper reformanda als duurzame energiebron.'

Dr. Katharina Kunter doet onderzoek naar de Reformatie in opdracht van de stad Worms. Ook werkte zij als onderzoeker aan de universiteit van Aarhus (Denemarken), als gastdocent aan de universiteit van Tartu (Estland) en aan de theologische faculteit van de universiteit Göttingen.

In haar boek ‘500 jaar Protestantisme’ geeft Katharina Kunter een overzicht van de geschiedenis van de Reformatie. In dit boek presenteert zij 500 jaar protestantisme in de volle breedte en variatie. Katharina Kunter betoogt dat het aanstaande jubileum van de Reformatie geen kwestie is van herdenking, maar van actief staan in een levende traditie.

De lezing wordt gevolgd door een vesper onder leiding van Andreas Wöhle en medewerking van een gelegenheidskoor o.l.v. Hanna Rijken. U kunt meezingen in dit koor door voorafgaand aan de lezing de muzikale workshop van Hanna Rijken te volgen.

Programma

12.45 uur muzikale workshop voor gelegenheidskoor van de vesper

14.00 uur Protestantse lezing door dr. Katharina Kunter.

14.45 uur Gesprek met de aanwezigen o.l.v. ds. Karin van den Broeke

15.15 uur Pauze

15.45 uur Afsluiting Estafette ‘Als een lopend vuur’

16.15 uur Vesper o.l.v. ds. Andreas Wöhle.

Muzikale bijdrage: gelegenheidskoor o.l.v. Hanna Rijken

16.45 uur Afsluiting

De Protestantse lezing is een initiatief van de Protestantse Kerk en zal jaarlijks worden gehouden op Hervormingsdag.

Aanmelden via de website: <https://www.protestantsekerk.nl/actueel/evenementen/500-jaar-protestant/protestantse-lezing>

DANIËL STALPAERT STICHTING

Uitnodiging.

Vorig jaar hebben we tijdens een luisterrijk concert afscheid genomen van de Spiegeltent Swing Band onder leiding van Jelle van der Zee.

Op vrijdag 3 november organiseert de Daniël Stalpaert Stichting opnieuw een Jazz concert: een van de muzikanten van de Spiegeltent Swing band, onze plaatsgenoot Hans van de Heuvel heeft een nieuwe formatie gecreëerd en gaat voor ons optreden. De nieuwe band heeft nog geen naam maar dat mag geen bezwaar zijn.

Het gaat weer een mooie avond worden en we zien er naar uit velen van u te mogen begroeten. Het zou natuurlijk helemaal geweldig zijn wanneer u vrienden of bekenden meeneemt.

Dus:

Vrijdag 3 november 20.00 u. kerk open om 19.30 u

In de kerk aan het Noordereinde te 's-Graveland.

Entree € 15.-. Donateurs van onze Stichting € 12.50

Incl. koffie en hapje en drankje na afloop.

En: de netto opbrengst is weer voor het onderhoud van de kerk.

JEUGDPAGINA

STREEP ALLE LETTERS DOOR DIE TWEE OF MEER KEER IN DIT VELD VOORKOMEN.
 WELK WOORD BLIJFT OVER?
 GEEF DE BEIDE SPIONNEN OOK NOG EVEN EEN TOUW!